

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till ju.L7@regeringskansliet.se

Remissyttrande över betänkandet Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och utlänningskontroll (SOU 2024:80)

Ert diarienummer Ju2024/02572

Inledning

Förvaltningsrätten lämnar, i egenskap av migrationsdomstol, följande synpunkter på utredningens förslag. Gällande de delar av utredningen som inte kommenteras nedan har förvaltningsrätten inga särskilda synpunkter utan kan tillstyrka förslagen, alternativt lämna dem utan erinran.

Förslag till lag om ändring i medborgarskapslagen (2001:82),
fotografi och fingeravtryck, 13 a §

I paragrafen föreslås nya bestämmelser om upptagning av fotografi och fingeravtryck i vissa ärenden om svenskt medborgarskap. I författningskommentaren till bestämmelsen anges att resultatet av kontrollen är en sådan omständighet som får beaktas i bedömningen av om medborgarskap ska beviljas. Förvaltningsrätten anser att det bör förtydligas på vilket sätt resultatet av kontrollen får beaktas i bedömningen.

Förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning, 22 §

I den föreslagna lydelsen av paragrafen anges de undersökningar som får vidtas av omhändertagen elektronisk kommunikationsutrustning i syfte att söka efter handlingar som kan bidra till att klarlägga utlänningens identitet. I författningskommentaren framhålls att undersökningen så långt som möjligt bör begränsas till de handlingar som är relevanta för utredningen av utlänningens identitet. Som utredningen har belyst kan undersökningen dock komma att omfatta även andra handlingar. Vad som händer med denna överskottsinformation, och vad den eventuellt får användas till har inte berörts av utredningen. Förvaltningsrätten vill belysa aspekten av att handlingarna kan innehålla information som kan

vara till den enskildes nackdel i förhållande till exempelvis de uppgivna asylskälen. Enligt förvaltningsrätten vore det därför önskvärt med ett förtydligande av hur eventuell överskottsinformation ska hanteras.

Överklagande av beslut om elektronisk kommunikationsutrustning, 14 kap. 15 §

Den föreslagna paragrafen innehåller bestämmelser om att ett beslut att omhänderta elektronisk kommunikationsutrustning får överklagas till migrationsdomstol. Författningskommentaren behandlar vad överinstansens prövning ska omfatta. Någon vägledning gällande om det är omständigheterna vid beslutstillfället eller vid domstolens prövningstidpunkt som utgör utgångspunkt för överprövningen ges emellertid inte. Förvaltningsrätten efterfrågar vägledning i denna del.

Offentligt biträde vid överklagande av beslut om avvisning, 18 kap. 1 b §

Den föreslagna paragrafen reglerar rätten till offentligt biträde i samband med överklagande av Polismyndighetens beslut om avvisning. Polismyndighetens beslut förenas ofta med beslut om återreseförbud som överprövas av domstolen samtidigt som avvisningsbeslutet. Enligt utredningen kan ett exempel på en situation där det bedöms vara uppenbart att ett överklagande inte kommer att bifallas vara när utlänningen endast argumenterar mot ett påfört återreseförbud. Ett beslut om återreseförbud är ett separat beslut i förhållande till avlägsnandebeslutet, se MIG 2013:24 och MIG 2015:16. Mot denna bakgrund framstår det som att det offentliga biträdets förordnande i fråga om avvisning inte omfattar frågan om återreseförbud. I syfte att förhindra att frågan bedöms olika i lika fall bör det förtydligas om biträdetsförordnandet även omfattar frågan om återreseförbud. Detta gör sig särskilt gällande då avvisningsbeslutet redan har verkställts och utlänningen endast överklagar beslutet om återreseförbud. För det fall att frågan om återreseförbud inte omfattas av förordnandet anser förvaltningsrätten att det kan övervägas om det offentliga biträdet bör upplysas om detta i samband med förordnandet. Förvaltningsrätten noterar i sammanhanget att författningsförslaget till den aktuella paragrafen innehåller två stycken som är likalydande.

Konsekvenser för domstolarna

Beslut om omhändertagande av elektronisk kommunikationsutrustning, beslut om provtagning med tvång samt beslut av Migrationsverket att inte förordna offentligt biträde kan överklagas till migrationsdomstolarna enligt utredningens förslag. Utredningen lyfter fram att överklaganden förväntas bli relativt ovanliga mot bakgrund av att saken ofta kan förväntas ha förfallit vid tidpunkten för domstolens prövning. Förvaltningsrätten vill framhålla att även om saken kan ha förfallit vid tidpunkten för domstolens prövning kan den enskilda i nämnda måltyper ofta anses ha ett berättigat intresse att få överklagandet prövat i sak. Förhållandet att saken kan ha förfallit vid tidpunkten för domstolens prövning behöver därför inte ha en inverkan på antalet överklaganden som inkommer.

Enligt utredningen bedöms antalet ärenden hos migrationsdomstolarna öka i viss utsträckning med anledning av de föreslagna ändringarna. Förvaltningsrätten vill understryka att de föreslagna

författningsändringarna innebär nya måltyper för migrationsdomstolarna, vilket kommer att innebära en påverkan på verksamheten. De föreslagna ändringarna innebär även fler mål av jourkaraktär vilket innebär att fler mål på domstolen kommer kräva en skyndsam handläggning. De föreslagna ändringarna måste även ses i ljuset av övriga lagstiftningsärenden på utlänningsrättens område, varigenom flera nya måltyper av jourkaraktär föreslås.

Beredning och beslut

Detta remissyttrande har beslutats av chefsrådmannen Martin Altenhammar. I handläggningen har även förvaltningsrättsfiskalen Cornelia Frank (föredragande) och rättsliga experten Elvis Hajdarevic deltagit.

Martin Altenhammar

Cornelia Frank